

Frederiksværk Lidt tanker om min barndom.

De første tre år boede vi på Jernbanegade 14. 1' over butikkerne i dette karakteristiske hus.

Derefter købte mine forældre hus på Åsebro, også kaldet Hundestedvej 35, huset stort, gult med flere lejligheder bar navnet "Strandfred" det købtes af en Hr. Rainhardt.

Efterhånden blev huset og lejlighederne sat i acceptabel stand (det tog mange år) og ganske mange børn har beboet (Strandfred) i denne periode 1954-1971.

Det endte med, at der var 6 lejligheder der, med tykke lerklinede vægge i stueetagen og nyere lejligheder på 1 sal.

Pengene var små; byggematerialer forholdsmeæssigt dyre, hvad gjorde man så?

Min Far Martin Pedersen (Cykel Martin) hørte at der kom Amerikanske biler til landet (til Frihavnen Kbh.) De var emballerede i store (meget store) trækasser; og disse kasser kunne erhverves til små penge. De blev så skilt af i 6 flader og på den måde kunne mange masser ad gangen fragtes til Åsebro 35 Frederiksværk af en vognmand. Det meste af disse lejligheder er delvis opbyggede af disse "automobil kasser" fra Frihavnen i Kbh. Så når nuværende ejere ind imellem ser tryk og symboler på engelsk på træværket på disse 1. sals lejligheder, så er de fra først i 1950'erne og emballage fra "Dollargrin" som vi kaldte disse Amerikaner flydere i "50'erne"

Min storebror Jørgen (1948) fik 1 øre pr. søm han trak ud af disse trækasser med en såkaldt "sø mudtrækker." Et aggregat hvormed man havde hammer knibtang og vippefunktionen ud i et. (Eksisterer stadig)

Der blev talt søm så det forslog, når arbejdet var gjort. Og snyde kunne man ikke da disse kasser var "skudt sammen med sømpistol" hvilket man ikke kendte i Europa dengang. Sømmene var ligesom dem man "skyder" med i dag, så snyd var umuligt, øv!

Det er umuligt for mig at huske navnene på de familier, der passerede gennem dette hus (Strandfred) i min barndom.

Det var meget svært at finde bolig på grund af tilstrømning af arbejdskraft til Stålværket Krudtværket DFJ og de andre større arbejdspladser, der skød frem i disse år.

På Sjælland manglede den tunge, især den (sorte) industri akut arbejdskraft og der var arbejdsløshed i Jylland! Derfor blev folk af arbejdsanvisningen sendt til bla.

Frederiksværk for at arbejde. Mange kunne kun få et værelse, men nogle få fandt bolig ved private som i mine forældres hus på Åsebro. Det var ikke gode boliger, men efter datidens standard kunne disse bebos, og mange havde gode år der!

Mange boede her på Åsebro til der var råd til at finde en bedre bolig på Skovbakken / Magleblik / eller andet moderne. Nogle byggede også selv hus, når de havde sparet op efter nogle år i disse opgangstider.

Dengang var der jo så en del børn, der beboede "matriklen" og Åvej / Tværevej / Vibevej / Vibevænget samt resten af Hundestedvejen fra rundkørslen med Ora tanken, Esso tanken og helt ud til Chevron tanken over for Høeg's pileplantage på den anden side af Åen, der afvandede Halsnæs helt fra Arnakke, og som blev til den gravede kanal der

endte med en ny pumpestation lige før "Trekanten" ved Krudtværket mod fjorden og den gamle flugtskydningsbane.

Fjorden var dengang ikke var langt væk, kun Lossepladsen var imellem, og når bunkerne blev store nok, kom der en Bulldozer og skubbede al byens affald endnu et stykke ud i fjorden ! 😞

I virkeligheden vidste alle jo allerede dengang, at det var miljø svineri af værste skuffe! Men for os børn var det en gave at "skrotte" derude ved fjorden. Meget kunne bruges enten på stedet eller omsættes i lommepenge.

En gang var det nær gået galt! Vi havde været på lossepladsen for at skyde rotter med et par Luftgeværer (Diana 35) med 5 mm Diabolisk hagl; et kraftigt og præcist våben der helt lovligt kunne bruges af os drenge dengang.

Vi fandt denne dag nogle spændende små kasser (faktisk mange) hver af dem var fyldt med jagtpatroner "kaliber 12 patroner" flere hundrede af disse herlige patroner fandt vi.

Hjem efter en trækvogn, og et tæppe. Tilbage til (lossen) og læsse trækvognen til med patronkasser (nærmere pap æsker) på med tæppet og hjem på Fars værksted.

Far havde lukket Cykelforretning'en og taget smedearbejde (et Kardinalspørgsmål) ved Bagh og Co. i Hundested, vistnok på Stadionvej? (Stålindustri)

Baggrunden var følgende:

"Min Far var ikke forretningsmand, han tog ikke nok for sit arbejde og gav kredit til folk der ikke havde økonomi til at betale tilbage, og var ikke interesseret i regnskaber. Min dygtige mor krævede, at han tog lønarbejde, og at hun blev administrator af deres fælles økonomi.

Hun åbnede først en iskiosk på matriklen og senere en egentlig butik med front mod Hundestedvej. Siden da havde de orden i alting og fik stor "luft" i økonomien.

Hun havde også plejebørn i faktisk mange år, nogen betragter jeg stadig som min nærmeste familie (en fantastisk gave ikk'!) "

"I vores køkken var der "varmestue" for alle slags mennesker, dengang. På et tidspunkt sad Bankdirektør Hansen bænket der sammen med en del andre og han irriteredes over min Fars socialdemokratiske snak og sagde følgende : "Martin Pedersen; hvad angår penge er de en syg mand! Meget syg. Tak De Deres skaber for at deres Kone vil tage sig af økonomien, derfor ender de som en holden mand!" Og det var i grunden rigtigt nok!"

Så vi havde værkstedet for os selv. Patronerne blev gemt under filebænken og så i gang vi savede dem i stykker (pappet) knækkede dem så og hældte sortkrudtet fra ned i en lille spand, (vi vidste godt, at vi ikke skulle save i messing kappen eller komme til fænghætten) det gik helt godt, så' godt at vi glemte tid og sted! Pludselig var det tiden hvor Far kom hjem fra arbejdet, han så lys på værkstedet, og ville lige sige goddag, da han åbnede døren og så os drenge / spanden med sortkrudt / de oversavede paphylstre med messing kappen og fænghætten nederst, blev han helt stille. (Han var ellers en hidsigprop) han spurgte hvor patronerne kom fra / hvorfor vi havde slæbt dem hjem. Osv. Så sendte han os væk, ned på (engen) bag Tværvej og sagde, at han ikke ville se os de næste par timer!!

Vi gik ikke på engen men gemte os i naboens hæk! For at se hvad der skete!

Far havde ringet til politistationen "det gamle tinghus" og bedt en vogn komme forbi. Han var ellers èn, der nødigt brugte de "respektive officielle kanaler" i byen. Men dette var alvor og han hadede skydevåben og ammunition. Der kom så en betjent han kendte, som beså vort arbejde og bad far om at låse værkstedet af.

Resultatet blev: Ammunition afhentet af et par mænd med uniform på. I dag ville bomberydderne og en "Rullemarie" nok være sendt! Alt blev destrueret med trusler om involvering af børneværn pga. manglende opsyn med uartige drenge.

Men smeden (min Far) var en kolerisk herre, han gik øjeblikkelig til Avisredaktøren og fik skrevet om manglende tilsyn med hvad der blev smidt på lossepladsen fra industrien, "særligt ammunitions produktionen" da det var overtrædelse af samtlige regler at sende sådant på lossepladsen. Naturligvis var det en fejl, at det endte der, men farligt var det; Dengang kunne alle klunse på lossepladserne i Danmark.

Efter en del korrespondance og skrivelser her og der enedes man om at lade sagen ligge og ikke omtale den mere. Senere blev det ulovligt at færdes på skraldeområdet og det blev til dels afspærret!

Vi mistede det dyrebare sortkrudt lavet af: Salpeter / Svovl / trækul, der ellers kunne bruges til mange ting!

Og hvad værre var; vi kom under inspektion af min Far, der ikke ville have noget "vrøvl" med os! Dette varede sommeren ud!!

(Det var næsten værre end at blive truet med børneværnet)

Enden på historien var følgende: Militæret (en bil med to befalingsmænd kom og fjernede alt vi havde fundet på lossen og tog det med sig 😞 alt vor flid var spildt.

Der blev optaget rapport, og senere blev der forsøgt at rejse en "børneværns sag"

En aften hvor dette drøftedes efter vi var kommet i seng, kunne jeg høre inde fra stuen at han sagde til Mor: "Det er nogen ufornuftige børn, men de havde savet helt lige med nedstrygeren !!"

Vi havde en stor budcykel fra Cykelforretningens tid med tre hjul, to foran med et stort lad og et bag med kædetræk og pedaler; og en tværstang man brugte som "styr"

Min storebror Jørgen var "ekvilibrist" til at cykle på denne herlige ekvipage af en budcykel; han kørte tit rundt med os på ladet foran på budcyklen; vi legede at den var en båd / en bil eller hvad der nu skulle bruges, op og ned af de små gader i kvarteret kørte han med os på ladet. Cyklen var kæmpestor og klodset samt dejlig til leg, men man kan forestille sig, hvor svær den har været at træde og styre, når den har været godt læsset til med varer, der skulle leveres rundt omkring i omegnen.

Kosmorama Nørregade 10B Frederiksværk

Opført 1947. Fem år før jeg blev født i Jernbanegade 13 1' sal over forretningerne der.

Få bygninger om nogen overhovedet har draget mig så meget som Biografen i hovedgaden!

Den og filmene der vist var et Slaraffenland for os drenge!

Søndag efter søndag Zoro film. Altid sluttede de med: "Fortsættes næste Søndag;" man kunne umuligt vente så længe på at se hvordan helten ville frelse de smukke kvinder og tryne dem, der var dem "onde".

Man blev ældre

South Pacific (1958)

My fair Lady (1964)

En nævefuld Dollars (1964)

The Good The Bad and The Ugly ((1964)

Det var centrum af underholdning for let påvirkelige barn'e sind !

Her var man fælles om at modtage store følelser, og der var mørkt og trygt, så ingen kunne se hvordan man blev ramt af sin egen fantasi og med indleven!

Her mødte man venner (og konkurrenter) aftalte alt og man havde det herligt.

Vi var dem fra Åsebro / Vinderødskov / Skovbakken / Byen / Magleblik / og alt derimellem.

Men her var alle ens!

Tænk hvilken magi en sådan bygning udstrålede og gav til os børn.

Med al den underholdning der findes i dag, tror jeg næppe at børn og unge føler denne voldsomme glæde ved en ting? Måske er "verden" på den måde blevet mere kompliceret at navigere i?

Med venlig hilsen

Kurt Bøgel Pedersen